

ČESKÁ ASTRONOMICKÁ SPOLEČNOST

sekretariát: Astronomický ústav AV ČR, v. v. i., Boční II / 1401, 141 31 Praha 4, tel. 267 103 040, info@astro.cz

Tiskové prohlášení České astronomické společnosti číslo 139 z 25. 3. 2010

Česká astronomická společnost udělila cenu Zdeňka Kvíze

Česká astronomická společnost ocenila Kvízovou cenou za rok 2010 Martina Lehkého z Hradce Králové. Cena Zdeňka Kvíze za rok 2010 byla udělena Martinu Lehkému především za jeho přínos v oboru studia meziplanetární hmoty.

Slavnostní předání ceny proběhne 27. března 2010 v 16:15 na Astronomickém ústavu AV ČR v Ondřejově na 18. sjezdu České astronomické společnosti. Po předání ceny bude přednesena laureátská přednáška přístupná také novinářům a hostům.

Martin Lehký (nar. 1972) je typ velmi pečlivého a soustavně pracujícího astronoma, jehož pozorovací výsledky patří k nejrozsáhlejším na poli CCD astrometrie komet a planetek nejen v České republice, ale i ve světě. Astrometrii komet a NEO planetek se věnuje od roku 2002, kdy byl nainstalován v Hradci Králové plně funkční reflektor o průměru 40 cm se CCD kamerou ST7, zvaný JST (Jan Sindel Teleskope – pojmenován po Janu Šindelovi). Sám se na koupi a montáži dalekohledu podílel. V roce 2003 se mu podařilo získat tímto přístrojem v MPC stanici 048 celkem 3591 proměřených pozic, z nichž 3533 pozic patřilo 32 kometám a zbytek planetkám. Dostal se tak na druhé místo ve světovém žebříčku MPC stanic v počtu získaných pozorování (hned po Kamilu Hornochovi – také z ČR). Touto prací přispívá nemalým dílem do celosvětového monitorování komet a Zemí nebezpečných planetek, čímž se tak přímo podílí na zpřesňování charakterů jejich drah.

V roce 2006 se mu podařilo v rámci jeho „druhotného programu“ – určování minim jasnosti kriticky málo pozorovaných proměnných hvězd – objevit 4 nové zákrytové dvojhvězdy (většinou typu EW), a to v okolí proměnných OQ Cas a RV Tri. Ve svém trpělivém proměřování minim dalších proměnných hvězd uspěl s objevy i v letech následujících. V roce 2009 publikoval v OEJV (Open European Journal on Variable Stars) objev tří nových zákrytových proměnných hvězd v okolí OP Lac.

Kromě CCD astrometrie a fotometrie je i jedním z nejaktivnějších vizuálních pozorovatelů komet, aktivních galaxií, nov a supernov v jiných galaxiích v České republice a jeho data jsou pro velkou přesnost odhadů žádaná i v předních astronomických pozorovacích databázích. Ročně průměrný počet jeho vizuálních pozorování komet (pozitivních i negativních) přesahuje 200 odhadů celkových jasností komy.

Martin Lehký je též autorem a spoluautorem dvou hojně používaných příruček. První z nich je příručka s názvem „Návod na pozorování komet a jiných mlhavých objektů“, která vyšla v roce 2000 v členském časopise Astronomické Společnosti v Hradci Králové (ASHK). O rok dříve se stal spolu s Václavem Knollem z Hvězdárny barona Artura Krause v Pardubicích spoluautorem příručky nazvané „Úplné zatmění Slunce 11. srpna 1999“ vydané v dubnu roku 1999 při příležitosti

tohoto jevu. I když je tato příručka určena konkrétně slunečnímu zatmění z roku 1999, najde se v ní nejedna pasáž, kterou lze brát s obecným nadhledem k jakémukoliv úplnému zatmění Slunce.

V neposlední řadě je Martin Lehký vynikajícím vychovatelem astronomické mládeže, pod jehož záviděníhodným individuálním přístupem vyrostlo nebo roste několik mladých nadějných astronomů, kteří se zabývají buďto pozorováním komet, proměnných hvězd nebo popularizací astronomie.

Spojení na laureáta: makalaki@astro.sci.muni.cz

Cenu Zdeňka Kvíze zřídila Česká astronomická společnost v roce 1994. Je udělována astronomům za významnou činnost v oborech meziplanetární hmota, proměnné hvězdy a popularizace a výuka astronomie, což byly obory, kterými se zabýval dr. Zdeněk Kvíz. Cena je udělována jednou za dva roky. Poprvé byla udělena v r. 1996. Dosud ji obdrželi Kamil Hornoch z Lelekovic u Brna za významnou činnost v oboru výzkumu meziplanetární hmoty (1996), Mgr. Jiří Dušek z Brna za přínos k popularizaci astronomie (1998), Bc. Lenka Šarounová z Dobřichovic u Prahy za významnou činnost v oboru výzkumu proměnných hvězd (2000), Ing. Jakub Koukal z Kroměříže za významnou činnost v oboru výzkumu meteorů (2002), Ing. Jana Tichá z Hvězdárny a planetária v Českých Budějovicích s pobočkou na Kletci za významnou činnost v oborech meziplanetární hmota a popularizace a výuka astronomie (2004), Ladislav Šmelcer z Hvězdárny Valašské Meziříčí za významnou činnost v oboru výzkumu proměnných hvězd (2006) a Bc. Luboš Brát za významný přínos v oboru studia proměnných hvězd (2008).

RNDr. Zdeněk Kvíz, CSc. (1932-1993) se narodil v Třebíči 4. března 1932. Po maturitě odešel studovat fyziku a astronomii na přírodovědeckou fakultu MU v Brně. Již během studií se věnoval výzkumu proměnných hvězd a meteorů a patřil k zakladatelům meteorické sekce při tehdy vznikající Lidové hvězdárně na Kraví Hoře v Brně. Po ukončení studií pracoval v Astronomickém ústavu ČSAV v Ondřejově v odd. vysoké atmosféry Země. Později učil fyziku na stavební fakultě ČVUT a Univerzitě 17. listopadu v Praze. V r. 1969 odjel na studijní pobyt na Univerzitu v Sydney v Austrálii, kde spolupracoval s prof. E. G. Bowenem při výzkumu atmosférických efektů meteorických rojů. Zde se pak rozhodl zůstat v exilu a věnoval se zejména pozorování zákrytových dvojhvězd na jižní polokouli na observatořích Siding Spring v Austrálii a ESO v La Silla v Chile. Při zpracování pozorování spolupracoval rovněž s Observatoří v Ženevě. Zemřel v Sydney 21. srpna 1993. Během svého působení v Československu patřil k prvním organizátorům meteorických expedic, byl členem redakční rady Kosmických rozhledů, proslovil řadu velmi přitažlivých přednášek pro veřejnost a napsal populárně-vědecký spisek Jak astronomové zkoumají vesmír (1958). Svůj vřelý vztah k rodné zemi a jazyku si uchoval i po celou dobu exilu a po převratu v r. 1989 se domů často vracel. Je po něm pojmenována planetka č. 8137. V r. 2001 byl jmenován osobností města Třebíče in memoriam.

Sjezd České astronomické společnosti se uskuteční o víkendu **27. – 28. března 2010 na Astronomickém ústavu AV ČR v Ondřejově.**

Výběr z programu (podrobný program najdete na <http://www.astro.cz/cas/dokumenty/sjezd/2010>):

Sobota 27. března 2010

11:00

Zahájení, přivítání hostů (RNDr. Eva Marková, CSc. - předsedkyně, RNDr. Jiří Grygar, CSc. - čestný předseda)

Přivítání na Astronomickém ústavu AV ČR (Doc. RNDr. Petr Heinzl, DrSc. - ředitel)

Vystoupení hostů

13:00

Zpráva o činnosti ČAS za období mezi sjezdy

16:00 Slavnostní předání ocenění Astrofotograf roku 2009

16:15 Předání Kvízovy ceny 2010 a přednáška laureáta

17:30 Nahlédnutí do sjezdu a organizace Polské astronomické společnosti - Dr. Arkadiusz Berlicki

18:30 Přednáška: Výzkum Slunce z kosmu – Doc. RNDr. Petr Heinzl, DrSc.

Neděle 28. března 2010

8:30

Volba čestných členů ČAS

Volba předsedy ČAS a členů Výkonného výboru České astronomické společnosti

Informace o připravovaných akcích v roce 2010

Usnesení 18. sjezdu ČAS

Exkurze po vybraných pracovištích Astronomického ústavu AV ČR

Pavel Suchan
tiskový tajemník České astronomické společnosti

Česká astronomická společnost (ČAS) vydává od května 1998 tisková prohlášení o aktuálních astronomických událostech a událostech s astronomií souvisejících. Počínaje tiskovým prohlášením č. 67 ze dne 23.10.2004 jsou některá tisková prohlášení vydávána jako společná s Astronomickým ústavem Akademie věd ČR, v. v. i. Archiv tiskových prohlášení a další informace nejen pro novináře lze najít na adrese <http://www.astro.cz/media>. S technickými a organizačními záležitostmi ohledně tiskových prohlášení se obraťte na tiskového tajemníka ČAS Pavla Suchana na adrese Astronomický ústav AV ČR, v. v. i., Boční II/1401, 141 31 Praha 4, tel.: 267 103 040, fax: 272 769 023, e-mail: suchan@astro.cz.